

59255

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

Poczta polowa 53 1. grudnia 1920 r.

Oddział II Informacyjny

Bw/4 № 55264/II

DO

GENERALNEJ ADJUTANTURY NACZELNEGO WODZA

w W a r s z a w i e .

W załączeniu przesyła się do wiadomości odpis raportu
Attache Wojsk.P.P.w Rzymie za Nr.48 z dnia 10.11.b.r.

1 załącznik:

Otrzymują:

Gen. Adjut. Nacz. Wodza do wiadomości

M.S. Wojsk. Oddz. II. Sztabu "

Min. Spr. Zagr. Of. łączn. "

w.z. Szefa Oddziału II:

Przeździecki m.p.

Major Sztabu Gen.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA

Za zgodność:

WARSZAWA

L: Dz. 59157 dnia 10 z Sikorski

Wydział

*Sikorski
p.p.t.k.*

SYDNEY
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

93

ATTACHE WOJSKOWY PRZY POSELSTWIE POLSKIM
= W RZYMIE =

10 listopada 1920.

N° 48

NACZELNE DOWODZTWO WOJSK POLSKICH

ODDZIAŁ II

W WARSZAWIE.

R A P O R T .

Przy niniejszym załączamy dwa sprawozdania: o manifestacjach
narodowych we Włoszech i o wizycie u Króla.

Attaché Wojskowy

J. K. [Signature]

Rzym 5/XI/1920.

Nadspodziewanie, nawet dla nacjonalistów, udał się, na 4/XI
naznaczony obchód rocznicy zwycięstwa. Był to tryumf podwojny dla e-
lementów porządku, jednocześnie bowiem odbyły się wybory municypalne
które jakiesmy to w poprzednich raportach przewidywali, dały w Rzymie
zwycięstwo partii "Unione", przeciw socyalistom i republikanom. Rano
4/XI odbyła się ceremonia publicznego odznaczenia sztandarów pulków,
które brały udział w wojnie światowej. Akt ten odbył się u t. zw.
"Altare della Patria" na pomniku dla Wiktora Emanuela, gdzie Król,
dwor, Senat, generalicya i dyplomacya z wojskowymi Attachés na czele
zajeli miejsca. Tłumy zalegały Corso i glowniejsze ulice, zwłaszcza
prowadzące do Kwirynalu, gdzie Król i obie Królowe, w chwili wyjazdu
byli przedmiotem entuzyastycznych manifestacyi, powtarzających się
wzdłuż drogi do placu Weneckiego. Po południu manifestacya rozpoczę-
ła się o 2-ej pochodem najrozmaitszych stowarzyszeń patryetycznych z
choragwiami, eskortowanych także przez oddziały wojska. Całe Corso
a zwłaszcza plac Colonna, przed palacem Chigi (dzis Ministerjum Kolo-
nii, dawniej Ambasada austryacka), gdzie właśnie odbywało się przy-
jęcie dla Attachés wojskowych, wydane przez Ministrow Wojny i Marynar-
ki, zaległy stutysieczne tłumy ze sztandarami i napisami, gloszącymi
przyłączenie Fiume i Dalmacyi, do Państwa Włoskiego. Entuzyazm był
u szczytu, kiedy General Diaz ukazał się na balkonie i przemówił do
tłumów. Rozmawialiśmy z nim chwile potem i w rozmowie tej wyraził
przekonanie, że dzis przelamał się ostatecznie kryzys przeżywany przez
Włochy i że życie pojedzie już po linii polityki narodowej, broniąc się
wszelkimi silami od narzucenia przez socyalistów maksymalistycznych
tendencji. Oficerowie polscy w drodze do klubu Oficerskiego byli

rownież przedmiotem goracej owacyi, w czasie ktorej okrzyki: "Erviva la Polonia!" mieszaly sie z "Abbasso il bolscevismo!". Przyszlosc pokaze, czy sprawdza sie przewidywania Gen. Diaza, w kazdym razie, jezeli na dzien swiata Narodowego nie potrafiły partye wywrotowe zaklócic nastroju w Rzymie to za to w innych miastach Wloch, odbyły sie wspolmierne demonstracye antinarodowe, o wprost komunistycznym charakterze. W Bolonii w Camera del Lavoro zabarykadowalo sie 92 ochotnikow czerwonej gwardyi, ktorzy jednak prawie bez obrony poddali sie karabinierom, majacym rozkaz odbyc rewizye lokalu. Ochotnicy zostali aresztowani skonfiskowano zas sklad duzy broni i amunicyi (samych rewolwerow 150). Znamienna i nader zagadkowa rzecz jest, ze pomiedzy sekwestrowana bronia znalezione karabin automatyczny strzelajacy 25 ladunkow przy jednorazowym nabiciu. Otez dopiero model tego karabinu zlozone w ministeryum i nawet dowodcy korpusow nie otrzymali go jeszcze do wyprobowania. Aresztowane tez chwilowo deputowanego Bucco, sekretarza generalnego Izby Pracy. W Weronie podczas walki ktora sie wywiazala miedzy socyalistami i narodowcami, zginal deputowany socyalista Searabelle, od bomby, ktora sam mial w kieszeni. Wskutek ostatnich wypadkow automatycznie zarysowal sie ostateczny podzial partyi socyalistycznej i ukenstytuowanie sie zupełnie odrebnej frakcyi komunistycznej z deputowanymi Bombacci, Graziadei i Bucco na czele.

Rozp. Z rozmow wczorajszych uwazamy za stosowne przytoczyc zapatrywanie na stosunki polskie do Warngla, ^{jednego} ~~z~~ ^{z najpoważniejszych} ~~z~~ ^{wojskowych włoskich.} "Zrebiliscie panowie dla Wrangla wszystko, coscie mogli, zajmujac w swoim czasie Kijow", rzekl on, "jezeli on

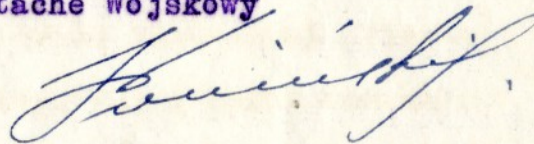
ATTACHE WOJSKOWY PRZY POSELSTWIE POLSKIM
= W RZYMIE =

=3=

nie chciał, czy nie mogli wtedy z tego skorzystać, to jesteście zupełnie w porządku. Zrobiliście więcej niż można było od was wymagać, boście strategicznie bardzo duże zaryzykowali".

Cytujemy ten punkt widzenia, jako rzecz w każdym razie charakterystyczna, jako zapatrywanie.

Attaché Wojskowy

Major.

ATTACHE WOJSKOWY PRZY POSELSTWIE POLSKIM
= W RZYMIE =

Dnia 2/XI/1920, wobec majacych sie odbyc uroczystosci w rocznice zwyciestwa wloskiego powrocil do Rzymu Krol Wloski z rodzina z pobytu letniego w San Rossate. Tego samego dnia przedstawilem prosbe do mistrza ceremonii generala Pellegrini, aby jako nowomianowany Attaché Wojskowy polski w Rzymie byc przyjetym na audyencji u Jego Krolewskiej Mosci. W drodze wyjątkowej przychylnosci naznaczone mi audyencye na nastepny dzien o godzinie 11 i pol rano. Stawilem sie do Kwirynalu o godzinie 11-iej rano. Pare minut przed 11 i pol zawiadomil mnie adjutant sluzbowy, zebym byl gotow do audyencji. Przechodzac miedzy podwojnym szeregiem kirasyerow z wydlagietymi szablami, prowadzil mnie General. Adjutant sluzbowy do sali tronowej, gdzie zastalem juz Krola bez asysty. Krol podawszy mnie reke, upowaznil mnie do siadania i na wstepie raczyl przypomniec sobie, ze ojciec moj General Wladyslaw ^{hr.} Poninski, byl adjutantem i przyjacielem dziadka jego Krola Wiktora Emanuela II. W ciagu calej audyencji, ktora trwala wyjątkowo dlugo, bo przeszle pol godziny, Krol depytywal sie o stosunki w Armii Polskiej i o straty wojenne poniesione przez nas i przez bolszewikow. Wyrazal sie z wielkiem uznaniem o Naczelniku Panstwa i o ciezkich chwilach ktoreśmy przezyli. Na moje slowa dziekczynne za zyczliwosc Wloch dla Polski podczas ostatniej wojny i wyber tak znakomitej osobistosci, jak Generala Remoi, do Warszawy, wyrazil sie Krol dla niego z wielkiem uznaniem. Wreszcie wyrazil mi zainteresowanie swoje pokrewienstwami, jakie lacza dom Sabaudzki z domami arystokracji Polskiej i polecil mi przedstawic szczegolowy wyciag z drzewa genealogicznego. Wsrod jeszcze ozywionej rozmowy Jego Krolewskiej *Mosci*

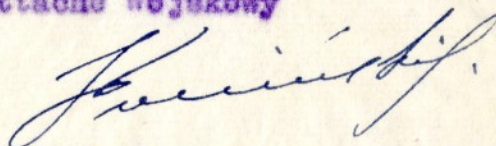
ATTACHE WOJSKOWY PRZY POSELSTWIE POLSKIM
= W RZYMIE =

=2=

Jeszcze ozywionej rozmowy Jego Krolewskiej Mosci zjawil sie adjutant
ktory dal znac ze sudyencya byla zakonczona. Odszedlem pod wrace-
niem, ze Krol Wloski jaknajlepiej jest usposobiony dla Polski i
sprawy naszego Kraju zy wo go interesuja.

Wracajac, odprowadzony zostalem z tymi samymi honorami.

Attache Wojskowy

Major.